

Vyacheslav Tulyakov Professor of the Department of Criminal Law National University "Odessa Law Academy", Doctor of Law, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-2716-7244>

Neurovictimology, Transitional Justice and Emotional Criminal Policy: From the Labyrinth of Trauma to the Balance of Resilience

Abstract

This article presents an integrative methodological framework that bridges neurovictimology, transitional justice, and emotional criminal policy through the lens

of two central metaphors: the labyrinth and the stone balance. Drawing on the anthropological evolution of the labyrinth from archaic ritual space to contemporary neurocognitive model of trauma, the study traces how victimization transforms from chaotic disorientation into adaptive resilience. The paper argues that neurovictimology functions as a methodological bridge between the micro-level of individual trauma and the macro-level of post-conflict transitional justice, enabling the conceptualization of when and how victims' emotions should be acknowledged and when they must be constrained in the name of long-term security and rule of law. Particular attention is given to art-oriented restorative justice practices developed by Clair Aldington and implemented by Space2face in Shetland, which demonstrate how material artifacts and creative processes can transform neurocognitive patterns of trauma, shame, and guilt. The study concludes that the methodological evolution from "labyrinth" to "balance" reflects a transition from risk analysis to resilience analysis—from studying trauma to investigating mechanisms of survival and adaptation. This integrative framework opens possibilities for developing more accurate models of victimization prediction, personalized protection strategies, and criminal policy oriented not only toward punishment but also toward restoration and harm prevention.

Keywords: neurovictimology, transitional justice, emotional criminal policy, restorative justice, resilience, trauma, labyrinth metaphor, art-oriented practices, post-conflict societies, victimization

Introduction: The Anthropology of the Labyrinth—From Archaic Symbol to Methodological Metaphor

The labyrinth as a cultural phenomenon has accompanied human civilization since ancient times, functioning simultaneously as an architectural form, ritual space, philosophical metaphor, and psychological archetype. From the Cretan labyrinth of Daedalus, which concealed the Minotaur—an embodiment of chaos and uncontrolled violent force—to medieval labyrinths in the floors of Gothic cathedrals symbolizing the pilgrim's spiritual path to Jerusalem, this spatial structure has always encoded the experience of disorientation, trial, and transformation. In ancient Greek mythology, the labyrinth is a place where the hero (Theseus) must confront the monster, but also where he depends on feminine assistance (Ariadne's thread) to escape the space of mortal uncertainty. This dual meaning—the labyrinth as trap and the labyrinth as path to liberation—formed the foundation for many philosophical, literary, and psychoanalytic interpretations of the human experience of trauma, loss, and the search for meaning.

In medieval Christian tradition, the labyrinth acquired the significance of penitential meditation: to walk it meant to symbolically repeat the path of suffering, purification, and resurrection. Unlike the ancient labyrinth, where danger lurked within, the medieval labyrinth was "safe"—it had no dead ends, only one path leading to the center and out. This transformed the labyrinth into an instrument of spiritual navigation,

where disorientation was not catastrophe but a necessary condition for inner transformation. In this sense, the labyrinth became an anthropological model of existential experience: humans are always in a situation of limited visibility, where the future is unknown and the past irreversible, and the only way to survive is trust in the process, even if it seems irrational.

In the Modern era, the labyrinth became a metaphor for the rationalist project of modernity: on one hand—a symbol of confusion and irrationality to be overcome by Reason; on the other—a reminder of the limits of rational control. Enlightenment philosophy attempted to "exit the labyrinth" through the construction of transparent knowledge systems, universal laws, and linear cause-and-effect models. However, already in the 20th century, in the context of two world wars, totalitarianism, the Holocaust, and mass trauma, the labyrinth returned as a central metaphor of existential philosophy (Camus, Sartre), psychoanalysis (Jung, Lacan), and post-traumatic narratives: humans do not "exit" the labyrinth once and for all but constantly remain within it, forced to seek orientation in conditions of structural uncertainty.

Contemporary neuroscience and cognitive psychology confirm this metaphor at the level of brain processes: traumatic experience destroys linear memory narratives, creating fragmented, cyclical, and disintegrated memories resembling wandering in a labyrinth without a clear exit. Post-traumatic stress disorder (PTSD) is characterized precisely by loss of temporal orientation, intrusive returns to the traumatic event (flashbacks), and inability to integrate experience into a coherent autobiographical narrative. In this sense, the labyrinth ceases to be merely a metaphor and becomes a descriptive model of the neurocognitive reality of violence victims.

At the same time, the anthropology of the labyrinth also points to the possibility of transformation: historically, the labyrinth has always been not only a trap but also an initiatory space where, through encounter with the "monster" (trauma, fear, the unknown), humans acquired new self-knowledge. Contemporary trauma-informed therapy, particularly approaches based on the concept of post-traumatic growth, essentially repeats this archaic logic: trauma can become not only a destructive force but also a bifurcation point where new adaptive strategies, deeper understanding of one's vulnerability, and, paradoxically, greater psychological resilience are formed.

The transition from the labyrinth metaphor to the stone balance metaphor reflects precisely this transformational process: from chaotic wandering without landmarks to dynamic equilibrium constantly regulated through micro-movements, compensations, and adaptations. If the labyrinth is the experience of disintegration, then stone balance is the practice of resilience, where stability is not a static state but a constant process of micro-corrections under the pressure of gravity, wind, and internal tensions. In criminological and victimological context, this means transitioning from analyzing victimization as a one-time catastrophe to understanding it as an ongoing process of individual interaction with a traumagenic environment, where the key becomes not

avoiding harm (which is often impossible) but forming mechanisms of survival, adaptation, and, ultimately, recovery.

Thus, the anthropology of the labyrinth—from archaic ritual through philosophical reflection to neurocognitive trauma model—forms a conceptual framework for understanding how individual and collective victimization experience structures the space of criminal policy, transitional justice, and restorative practices. The labyrinth is not merely a metaphor of the past but also a relevant epistemological model describing how individuals and communities navigate situations of massive trauma where old landmarks are destroyed and new ones not yet formed. And it is precisely in this context that neurovictimology offers new tools for mapping this space and finding paths to resilience.

From Anthropology to Methodology: The Labyrinth as Epistemological Framework of Contemporary Criminology

Contemporary criminology and victimology increasingly transition from linear cause-and-effect models to complex nonlinear concepts where victimhood is viewed as a dynamic system of interaction among biological, social, cognitive, and cultural factors. In this context, neurovictimology forms a new methodological horizon where experiences of harm, threat, and survival are analyzed through neurocognitive processes, including phenomena of adaptive dissociation, sensory hypersensitivity, and the so-called "third man syndrome." Symbolically, these processes can be described through the metaphor of stone balance—as a complex stabilization system under pressure from chaotic external forces. This metaphor is not merely aesthetic: it reflects the systemic logic of contemporary criminological methodology, which seeks to combine empirical data, neuroscience, and humanitarian interpretations.

Genesis of the Methodological Approach: From Labyrinth to Balance

Methodologically, criminological knowledge has evolved from classical positivist models to post-non-classical paradigms where interdisciplinarity, systemicity, and the concept of complex adaptive systems play key roles. Contemporary victimhood studies demonstrate that experiencing harm is not merely a result of external violence but is formed through the interaction of social structures, institutional contexts, and neuropsychological mechanisms of danger perception. For example, global studies of harm related to online violence show that subjective perception of harm can differ significantly depending on social experience and gender factors, confirming the necessity of multifactorial victimization analysis models.

Materials from international victimological forums of the early 2020s emphasize the expansion of interdisciplinarity, including the use of multimodal data, digital behavioral traces, and biometric indicators for studying victimization risks, demonstrating the general trend toward integration of technological and socio-humanitarian approaches.

In this sense, the "labyrinth" metaphor reflects the complexity of human navigation in the space of risks, while "stone balance" represents the adaptation stage when individuals form internal stabilization mechanisms through neuropsychological and social compensators.

Neurovictimology as an Integrative Framework of Contemporaneity

The contemporary stage is characterized by transition to integrative models where victimhood is analyzed through the combination of neuroscience, affective psychology, and criminology. The development of sensory technologies, affective computing systems, and biometric monitoring opens new possibilities for early detection of victimization risks, particularly through analysis of human emotional and physiological reactions in real time.

In practical terms, this means the gradual formation of preventive criminology, where victimology ceases to be merely a descriptive discipline and transitions to a predictive-adaptive model. At the same time, contemporary international studies of criminal processes emphasize the growing complexity of transnational crimes and the necessity of horizontal interstate response strategies, which also influences the formation of new approaches to victimhood analysis.

In this context, neurovictimology effectively becomes a methodological bridge between individual trauma experience and the macro-level of criminal policy. It is precisely here that a direct transition forms to post-war transitional justice, where the traumatic experience of victims of mass violence, war crimes, and state terror must be recoded into mechanisms of recognition, restoration, and accountability, rather than merely punitive responses.

From Neurovictimology to Transitional Justice: Emotional Criminal Policy

Post-conflict societies demonstrate that victimhood becomes not only an individual but also a collective resource of political mobilization and moral legitimation of criminal policy, generating both opportunities for expanding victims' rights and risks of instrumentalizing suffering. It is here that neurovictimology can show how neurocognitive mechanisms of fear, anger, guilt, and shame become embedded in community memory and transform into demands for harsher punishment, exceptions to procedural guarantees, or selective recognition of "worthy" and "unworthy" victims, which is a key problem of emotional criminal policy.

The development of emotionally charged criminal policy in post-war conditions cannot be understood without analyzing how lived experience of harm models victims' and society's expectations regarding "just" punishment, compensation, and reconciliation. Transitioning from abstract norms to practices, transitional justice constantly balances between the need for symbolic satisfaction of emotional demands (recognition, apology, public condemnation) and preservation of procedural justice, proportionality,

and non-discrimination, which is particularly relevant for countries aspiring to integration into the European human rights space.

Thus, neurovictimology functions as a methodological bridge between the micro-level of trauma and the macro-level of transitional justice and emotionally saturated criminal policy, enabling conceptualization of when and how victims' emotions should be acknowledged and when they must be constrained in the name of long-term security and rule of law.

Art-Oriented Approaches to Restorative Justice

In this context, particularly significant are art-oriented approaches to restorative justice proposed by Clair Aldington in her interdisciplinary work at the intersection of design and restorative justice. Her research on how handmade and gifted objects can form moments of convergence, solidarity, and "meeting" between those who caused harm and those who experienced it demonstrates that material artifacts can become conduits of emotional memory, recognition, and accountability within restorative procedures.

The practice of the charitable organization Space2face in Shetland, where art is "sewn into" every stage of the restorative process, shows that creating and exchanging such objects helps verbalize unspoken feelings, reduce levels of anger and fear, and build more sustainable forms of resilience for both individuals and communities.

These approaches have direct significance for post-war transitional justice, where the scale of trauma and polarization makes traditional punishment mechanisms insufficient for restoring social fabric. Integration of artistic, embodied, and material practices into transitional justice frameworks—including through projects similar to Space2face that combine creativity, gift-giving, and dialogue—can serve as an empirical "laboratory platform" for neurovictimology studying how symbolic objects and creative processes transform neurocognitive patterns of trauma, shame, and guilt.

They open the possibility of rethinking emotional criminal policy: from reactive, punishment-oriented decisions to more complex models where victims' and society's emotions are not denied but structurally integrated through restorative, symbolic, and dialogical practices that reduce the risk of secondary victimization and revictimization "surges" in the post-conflict period.

Perspectives: Synthesis of Science, Culture, and Prevention

Further development of victimology will likely be associated with transition to so-called "ecosystem security models," where victimhood is viewed as a result of interaction among humans, technologies, institutions, and cultural narratives. Particular significance will be the integration of neurodata, behavioral analytics, and social forecasting. At the same time, humanitarian metaphors—particularly stone balance—will remain an important tool for understanding resilience as a process of constant micro-regulation between chaos and order.

The methodological framework of neurovictimology, enriched by art-oriented restorative practices developed by Clair Aldington and implemented by Space2face, enables description of the transition from the "labyrinth" of trauma to the "stone balance" of resilience as simultaneously a neurocognitive, cultural, and normative process. In the post-war context, this transition directly shapes the configuration of transitional justice and emotional criminal policy: whether it remains hostage to collective anger and revenge or can transform emotional harm experience into more complex but sustainable models of restoration, accountability, and prevention of new forms of victimization.

In this sense, the methodological evolution of criminology from "labyrinth" to "balance" reflects a transition from risk analysis to resilience analysis—from studying trauma to investigating mechanisms of survival and adaptation.

Conclusion

The synthesis of criminology, victimology, and neurovictimology forms a new research paradigm where victimhood is viewed as a process of dynamic balance among biological reactions, cognitive models, social structures, and cultural narratives. This integrative framework opens possibilities for developing more accurate victimization prediction models, personalized protection strategies, and criminal policy oriented not only toward punishment but also toward restoration and harm prevention.

In the post-war context of transitional justice, this means the necessity of structured integration of victims' emotional experience through restorative, symbolic, and dialogical practices, where art-oriented approaches serve not only as therapeutic tools but also as a methodological "laboratory platform" for studying the transformation of neurocognitive trauma patterns. This approach enables balancing between symbolic satisfaction of society's emotional demands and preservation of long-term values of procedural justice, proportionality, and rule of law, which is critically important for countries aspiring to integration into the European human rights space and prevention of new victimization cycles.

The anthropology of the labyrinth—from archaic ritual through philosophical reflection to contemporary neurocognitive model—thus closes in a new synthesis: the labyrinth is not overcome once and for all but transforms into a practice of balance, where stability is achieved not through threat elimination but through constant adaptive navigation in conditions of structural uncertainty. This is the essence of resilience, both individual and collective—the ability not to avoid the labyrinth but to learn to balance within it.

Нейровіктимологія, перехідна юстиція та емоційна кримінальна політика: від лабіринту травми до балансу резильєнтності

Вступ: антропологія лабіринту — від архаїчного символу до методологічної метафори

Лабіринт як культурний феномен супроводжує людську цивілізацію від найдавніших часів, функціонуючи водночас як архітектурна форма, ритуальний простір, філософська метафора та психологічний архетип. Від критського лабіринту Дедала, що приховував Мінотавра — втілення хаосу та неконтрольованої насильницької сили, — до середньовічних лабіринтів у підлозі готичних соборів, що символізували духовний шлях паломника до Єрусалиму, ця просторова структура завжди кодувала досвід дезорієнтації, випробування та трансформації. У давньогрецькій міфології лабіринт є місцем, де герой (Тесей) змушений протистояти чудовиську, але також — де він залежить від жіночої допомоги (нитка Аріадни) для виходу з простору смертельної невизначеності. Це подвійне значення — лабіринт як пастка і лабіринт як шлях до визволення — лягло в основу багатьох філософських, літературних та психоаналітичних інтерпретацій людського досвіду травми, втрати і пошуку сенсу.

У середньовічній християнській традиції лабіринт набув значення покайної медитації: пройти його означало символічно повторити шлях страждання, очищення та воскресіння. На відміну від античного лабіринту, де загроза приховувалася всередині, середньовічний лабіринт був «безпечним» — він не мав тупиків, лише один шлях, що вів до центру і назовні. Це перетворило лабіринт на інструмент духовної навігації, де дезорієнтація була не катастрофою, а необхідною умовою внутрішньої трансформації. У цьому сенсі лабіринт став антропологічною моделлю екзистенційного досвіду: людина завжди знаходиться в ситуації обмеженої видимості, де майбутнє невідоме, а минуле — незворотне, і єдиним способом виживання є довіра до процесу, навіть якщо він здається ірраціональним.

У Новий час лабіринт став метафорою раціоналістичного проєкту модерності: з одного боку — символом заплутаності та ірраціональності, які має подолати Розум, з іншого — нагадуванням про межі раціонального контролю. Філософія Просвітництва намагалася «вийти з лабіринту» через побудову прозорих систем знання, універсальних законів та лінійних причинно-наслідкових моделей. Проте вже у XX столітті, в контексті двох світових воєн, тоталітаризму, Голокосту та масових травм, лабіринт повертається як центральна метафора екзистенційної філософії (Камю, Сартр), психоаналізу (Юнг, Лакан) та посттравматичних наративів: людина не «виходить» з лабіринту раз і назавжди, а постійно в ньому перебуває, змушена шукати орієнтири в умовах структурної невизначеності.

Сучасна нейронаука та когнітивна психологія підтверджують цю метафору на рівні мозкових процесів: травматичний досвід руйнує лінійні наративи пам'яті, створюючи фрагментовані, циклічні та дезінтегровані спогади, що нагадують блукання в лабіринті без чіткого виходу. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) характеризується саме втратою орієнтації в часі, нав'язливими поверненнями до травматичної події (flashbacks) та нездатністю інтегрувати досвід у когерентну автобіографічну розповідь. У цьому сенсі лабіринт перестає

бути лише метафорою і стає описовою моделлю нейрокогнітивної реальності жертви насильства.

Водночас антропологія лабіринту вказує і на можливість трансформації: історично лабіринт завжди був не лише пасткою, а й ініціативним простором, де через зустріч з «чудовиськом» (травмою, страхом, невідомим) людина набувала нового знання про себе. Сучасна травмознавча терапія, зокрема підходи, що ґрунтуються на концепції посттравматичного зростання, фактично повторює цю архаїчну логіку: травма може стати не лише руйнівною силою, а й точкою біфуркації, де формуються нові адаптивні стратегії, глибше розуміння власної вразливості та, парадоксально, більша психологічна стійкість.

Перехід від метафори лабіринту до метафори балансу каміння відображає саме цей трансформаційний процес: від хаотичного блукання без орієнтирів — до динамічної рівноваги, що постійно регулюється через мікрорухи, компенсації та адаптації. Якщо лабіринт — це досвід дезінтеграції, то баланс каміння — це практика резильєнтності, де стабільність не є статичним станом, а постійним процесом мікрокорекцій під тиском гравітації, вітру та внутрішніх напружень. У кримінологічному та віктимологічному контексті це означає перехід від аналізу віктимізації як одноразової катастрофи до розуміння її як тривалого процесу взаємодії індивіда з травмогенним середовищем, де ключовим стає не уникнення шкоди (що часто неможливе), а формування механізмів виживання, адаптації та, зрештою, — відновлення.

Таким чином, антропологія лабіринту — від архаїчного ритуалу через філософську рефлексію до нейрокогнітивної моделі травми — формує концептуальну рамку для розуміння того, як індивідуальний та колективний досвід віктимізації структурує простір кримінальної політики, перехідної юстиції та відновних практик. Лабіринт — це не лише метафора минулого, а й актуальна епістемологічна модель, що описує, як людина та спільнота навігують у ситуаціях масштабної травми, де старі орієнтири зруйновані, а нові ще не сформовані. І саме в цьому контексті нейровіктимологія пропонує нові інструменти для картографування цього простору та пошуку шляхів до резильєнтності.

Від антропології до методології: лабіринт як епістемологічна рамка сучасної кримінології

Сучасна кримінологія та віктимологія дедалі частіше переходять від лінійних причинно-наслідкових моделей до складних нелінійних концептів, де віктимність розглядається як динамічна система взаємодії біологічних, соціальних, когнітивних та культурних чинників. У цьому контексті нейровіктимологія формує новий методологічний горизонт, де переживання шкоди, загрози та виживання аналізуються через нейрокогнітивні процеси, включно з феноменами адаптивної дисоціації, сенсорної гіперчутливості та так

званого «синдрому третьої людини». Символічно ці процеси можна описати через метафору балансу каміння — як складної системи стабілізації під тиском хаотичних зовнішніх сил. Така метафора не є лише естетичною: вона відображає системну логіку сучасної кримінологічної методології, що прагне поєднати емпіричні дані, нейронауку та гуманітарні інтерпретації.

Генеza методологічного підходу: від лабіринту до балансу

Методологічно кримінологічне знання пройшло еволюцію від класичних позитивістських моделей до постнекласичних парадигм, де ключову роль відіграють міждисциплінарність, системність і концепція складних адаптивних систем. Сучасні дослідження віктимності демонструють, що переживання шкоди не є лише результатом зовнішнього насильства, а формується через взаємодію соціальних структур, інституційних контекстів та нейропсихологічних механізмів сприйняття небезпеки. Наприклад, глобальні дослідження шкоди, пов'язаної з онлайн-насильством, показують, що суб'єктивне сприйняття шкоди може значно відрізнятися залежно від соціального досвіду та гендерних факторів, що підтверджує необхідність мультифакторних моделей аналізу віктимізації.

Матеріали міжнародних віктимологічних форумів початку 2020-х років акцентують на розширенні міждисциплінарності, включно з використанням мультимодальних даних, цифрових поведінкових слідів та біометричних індикаторів для дослідження ризиків віктимізації, що демонструє загальний тренд до інтеграції технологічних і соціогуманітарних підходів.

У цьому сенсі метафора «лабіринту» відображає складність навігації людини у просторі ризиків, тоді як «баланс каміння» — це вже стадія адаптації, коли індивід формує внутрішні механізми стабілізації через нейропсихологічні та соціальні компенсатори.

Нейровіктимологія як інтегративна рамка сучасності

Сучасний етап характеризується переходом до інтегративних моделей, де віктимність аналізується через поєднання нейронауки, афективної психології та кримінології. Розвиток сенсорних технологій, афективних обчислювальних систем та біометричного моніторингу відкриває нові можливості для раннього виявлення ризиків віктимізації, зокрема через аналіз емоційних та фізіологічних реакцій людини у режимі реального часу.

У практичній площині це означає поступове формування превентивної кримінології, де віктимологія перестає бути лише описовою дисципліною і переходить до прогностно-адаптивної моделі. Водночас сучасні міжнародні дослідження кримінальних процесів підкреслюють зростання складності транснаціональних злочинів і необхідність горизонтальних міждержавних

стратегій реагування, що також впливає на формування нових підходів до аналізу віктимності.

У цьому контексті нейровіктимологія фактично стає методологічним мостом між індивідуальним досвідом травми та макрорівнем кримінальної політики. Саме тут формується прямий перехід до післявоєнної перехідної юстиції, де травматичний досвід жертв масового насильства, воєнних злочинів та державного терору має бути перекодований у механізми визнання, відновлення та відповідальності, а не лише у каральні відповіді.

Від нейровіктимології до перехідної юстиції: емоційна кримінальна політика

Постконфліктні суспільства демонструють, що віктимність стає не лише індивідуальним, а й колективним ресурсом політичної мобілізації та моральної легітимації кримінальної політики, що породжує як можливості для розширення прав жертв, так і ризики інструменталізації страждання. Саме тут нейровіктимологія здатна показати, як нейрокогнітивні механізми страху, гніву, провини й сорому вкорінюються в пам'яті спільнот і трансформуються у вимоги жорсткішого покарання, винятків із процесуальних гарантій або селективного визнання «гідних» та «негідних» жертв, що є ключовою проблемою емоційної кримінальної політики.

Розвиток емоційно забарвленої кримінальної політики в післявоєнних умовах не можна зрозуміти без аналізу того, як саме пережитий досвід шкоди моделює очікування жертв і суспільства щодо «справедливого» покарання, відшкодування та примирення. Переходячи від абстрактних норм до практик, перехідна юстиція постійно балансує між необхідністю символічного задоволення емоційних запитів (визнання, вибачення, публічне засудження) та збереженням процедурної справедливості, пропорційності й недискримінаційності, що особливо актуально для країн, які прагнуть інтеграції в європейський правозахисний простір.

Таким чином, нейровіктимологія функціонує як методологічний міст між мікрорівнем травми та макрорівнем перехідної юстиції й емоційно насиченої кримінальної політики, дозволяючи концептуалізувати, коли і як емоції жертв мають бути враховані, а коли — обмежені в ім'я довгострокової безпеки та верховенства права.

Мистецько-орієнтовані підходи до відновного правосуддя

У цьому контексті особливо промовистими є мистецько-орієнтовані підходи до відновного правосуддя, які пропонує Клер Елдінгтон (Clair Aldington) у своїй міждисциплінарній праці на перетині дизайну та restorative justice. Її дослідження того, як створені вручну й подаровані об'єкти можуть формувати моменти конвергенції, солідарності та «зустрічі» між тими, хто завдав шкоди, та тими, хто

її зазнав, демонструє, що матеріальні артефакти здатні стати провідниками емоційної пам'яті, визнання та відповідальності в рамках ресторативних процедур.

Практика благодійної організації Space2face у Шетланді, де мистецтво «вшивається» в кожен етап відновного процесу, показує, що творення й обмін такими об'єктами допомагає вербалізувати невисловлені почуття, знижувати рівень гніву й страху та вибудовувати більш стійкі форми резильєнтності як для окремих осіб, так і для спільнот.

Ці підходи мають безпосереднє значення для післявоєнної перехідної юстиції, де масштаб травми й поляризації робить традиційні механізми покарання недостатніми для відновлення соціальної тканини. Інтеграція мистецьких, тілесних і матеріальних практик у рамки перехідної юстиції — у тому числі через проєкти, подібні до Space2face, які поєднують творчість, дарування та діалог — може слугувати емпіричним «лабораторним майданчиком» для нейровіктимології, що вивчає, як саме символічні об'єкти та креативні процеси змінюють нейрокогнітивні патерни травми, сорому й провини.

Вони відкривають можливість переосмислення емоційної кримінальної політики: від реактивних, карально орієнтованих рішень до більш складних моделей, де емоції жертв і суспільства не заперечуються, але структуровано інтегруються через відновні, символічні та діалогічні практики, що знижують ризик вторинної віктимізації та ревіктимізаційних «сплесків» у постконфліктний період.

Перспективи: синтез науки, культури та превенції

Подальший розвиток віктимології, ймовірно, буде пов'язаний із переходом до так званих «екосистемних моделей безпеки», де віктимність розглядається як результат взаємодії людини, технологій, інституцій і культурних наративів. Особливе значення матиме інтеграція нейроданих, поведінкової аналітики та соціального прогнозування. Водночас гуманітарні метафори — зокрема баланс каміння — залишатимуться важливим інструментом осмислення стійкості як процесу постійної мікрорегуляції між хаосом і порядком.

Методологічна рамка нейровіктимології, збагачена мистецько-орієнтованими ресторативними практиками, які розробляє Клер Елдінгтон і впроваджує Space2face, дозволяє описати перехід від «лабіринту» травми до «балансу каміння» резильєнтності як одночасно нейрокогнітивний, культурний і нормативний процес. У післявоєнному контексті цей перехід безпосередньо формує конфігурацію перехідної юстиції та емоційної кримінальної політики: чи залишиться вона заручницею колективного гніву та помсти, чи зможе трансформувати емоційний досвід шкоди в більш складні, але стійкі моделі відновлення, відповідальності й попередження нових форм віктимізації.

У цьому сенсі методологічна еволюція кримінології від «лабіринту» до «балансу» відображає перехід від аналізу ризику до аналізу резильєнтності — від дослідження травми до дослідження механізмів виживання та адаптації.

Висновок

Синтез кримінології, віктимології та нейровіктимології формує нову дослідницьку парадигму, де віктимність розглядається як процес динамічного балансу між біологічними реакціями, когнітивними моделями, соціальними структурами та культурними наративами. Така інтегративна рамка відкриває можливості для формування більш точних моделей прогнозування віктимізації, розробки персоналізованих стратегій захисту та створення кримінальної політики, орієнтованої не лише на покарання, але й на відновлення та запобігання шкоді.

У післявоєнному контексті перехідної юстиції це означає необхідність структурованої інтеграції емоційного досвіду жертв через відновні, символічні та діалогічні практики, де мистецько-орієнтовані підходи слугують не лише терапевтичним інструментом, а й методологічним «лабораторним майданчиком» для вивчення трансформації нейрокогнітивних патернів травми. Такий підхід дозволяє балансувати між символічним задоволенням емоційних запитів суспільства та збереженням довгострокових цінностей процедурної справедливості, пропорційності й верховенства права, що є критично важливим для країн, які прагнуть інтеграції в європейський правозахисний простір та запобігання циклам нової віктимізації.

Антропология лабиринту — від архаїчного ритуалу через філософську рефлексію до сучасної нейрокогнітивної моделі — таким чином замикається у новому синтезі: лабіринт не долається раз і назавжди, але трансформується у практику балансу, де стабільність досягається не через усунення загроз, а через постійну адаптивну навігацію в умовах структурної невизначеності. Це і є сутність резильєнтності як індивідуальної, так і колективної — здатності не уникати лабіринту, а навчитися в ньому балансувати.

References

Туляков В. О. (2025) Методология кримінологічних досліджень: в пошуках нових парадигм / В. О. Туляков // Вісник Асоціації кримінального права України. — 2025. — № 2(24). — С. 289–334. [Methodology of criminological research: In search of new paradigms. *Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine*, 2(24)] Retrieved from <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2025.24.343624> ; <https://hdl.handle.net/11300/31424>

Туляков В. О. (2024) В лабіринтах нейровіктимології... Синдром третьої людини: нейровіктимологічний вимір виживання у критичних ситуаціях [*In the labyrinths of neurovictimology: Third man syndrome.*] ResearchGate. — 2024.

Retrieved

from: https://www.researchgate.net/publication/388829983_V_labirintah_NEJROVI_KTIMOLOGII_IN_THE_LABYRINTHS_OF_NEUROVICTIMOLOGY_THE_THIRD_MAN_SYNDROME_A_NEUROVICTIMOLOGICAL_PERSPECTIVE_ON_SURVIVAL_IN_CRITICAL_SITUATIONS ; <https://hdl.handle.net/11300/29076>

Aldington, C. About (official website). Retrieved from <https://www.clairaldington.com/about>

Space2face Shetland. Creative Restorative Practices Organisation (official page about the organization and its approaches). Retrieved from <https://www.space2face.org/about-us>